

KURIKULUM

/ *građanski aktivizam*

EDUKACIJA ZA GRAĐANE

Građani za
društveni razvoj
i solidarnost

EDUCATION FOR CITIZENS

citizens for
social development
and solidarity

Projekt financira
Europska unija

Europska unija

Projekt sufinancira
Ured za udruge Vlade RH

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

[OKVIR]

Istraživanja pokazuju kako političke stranke i političke institucije u RH uživaju zabrinjavajuće nisku razinu povjerenja građana. Građani politiku često povezuju s nemoralnim i negativnim, čak 80,2% ispitanih smatra da je većina političara u politici samo zbog osobne koristi. Kada govorimo o užem poimanju parlamentarne demokracije kao kontrole izabranih predstavnika, situacija u RH zaista djeluje zabrinjavajuće.

Nasuprot shvaćanju građanstva kao pasivnog uživanja određenih prava (kao i prava da se biraju predstavnici) javlja se poimanje građanstva kao uloge utemeljene na aktivnom sudjelovanju u životu zajednice i aktivnom angažmanu za kreiranje javnih politika. Tko će bolje znati koje su potrebe u zajednici od onih koji u njoj žive? Tko je kompetentniji da stavlja teme na dnevni red od onih koje neadekvatne politike žuljaju? Tko može znati što je potrebnije u kvartu od susjeda koji u njemu žive, tko je kompetentniji da procjeni potrebe škola od nastavnika, učenika i roditelja?

Unatoč tome što se postavljena pitanja doimaju samorazumljivim, razina građanske participacije u RH prati zabrinjavajuće trendove razine političkog povjerenja (<http://goo.hr/wp-content/uploads/2015/09/Rezultati-istra%C5%BEivanja-percepcije-i-stavova-ispitanika-o-gra%C4%91anstvu.pdf>). Kako bi odgovorili na kompleksnost lokalnih i globalnih izazova i stvorili responzivnije, solidarnije i održivije zajednice, ove trendove je nužno preokrenuti.

U modulu Aktivno građanstvo propitujemo mogućnosti građanskog angažmana za i u zajednici razlikujući domete pojedinačnih akcija od širih suradničkih platformi za kontinuirani solidarni rad na pitanjima zaštite i promicanja ljudskih prava.

Pripremile i provele: Lovorka Bačić i Jasna Račić, Centar za mirovne studije

CILJEVI RADIONICE:

Radionica daje okvir i osnovna znanja vezana uz građanski angažman. Uz prijenos znanja i upućivanje u područje aktivnog građanstva, cilj radionice je raditi na vještinama sudionika u području analize problema i planiranja aktivnosti u zajednici te ih osnažiti i motivirati za daljnji aktivni angažman.

ISHODI:

- > Sudionici poznaju osnove građanske participacije – okvir, mogućnosti i metode djelovanja
- > Sudionici su svjesni vlastite motivacije za rad u zajednici te vrijednosti građanskog angažmana
- > Sudionici su osvijestili važnosti solidarnosti, međusobne podrške i uključenosti manje moćnih aktera u zajednici
- > Sudionici razumiju važnost uloge nastavnika, aktivista, medija i građana u razvoju zajednice i društvenu promjenu
- > Sudionici su upoznati s primjerima suradnje i solidarnosti u zajednicama
- > Sudionici će razumjeti osnovne pojmove vezane uz građanski aktivizam, civilno društvo i rad u zajednici
- > Sudionici su stekli vještine mapiranja zajednice – uzroka problema, potreba i relevantnih aktera
- > Sudionici su stekli osnovne vještine i znanja planiranja aktivnosti za zajednicu te izrade plana suradnji
- > Sudionici su stekli znanje o ometodama i oblicima participativnog učenja te su sposobni primijeniti participativne metode rada u planiranju rada u zajednici
- > Sudionici su međusobno razmijenili iskustva i znanja te uspješne prakse u dosadašnjem radu

VREMENSKI OKVIR:

Radionica je jednodnevna, ukupno trajanje je 6 radnih sati, sastoji se od 3 cjeline.

SUDIONICI:

Zainteresirani građani, pripadnici lokalnih inicijativa, udruga, osobe aktivne u zajednici, predstavnici medija, djelatnici/e škola koji žele ulagati u svoje obrazovanje te se posvetiti aktivnom radu u zajednici.

KORIŠTENI MATERIJAL:

A4 papiri, 4-5 flip chart papira, post-it papiri, pisaljke, flomasteri

Ljepljiva traka, selotejp, prostorija koja omogućava kretanje

Računalo, projektor, zvučnici

Pripremljene prezentacije

AKTIVNO GRAĐANSTVO

—

**građanska
participacija i
aktivizam,
civilno društvo,
lokalni akcijski
laboratoriji**

—

PROGRAM :

10:00 - 11:30	Građanska participacija i aktivizam
11:30 - 13:00	Metode djelovanja i razine djelovanja
14:00 - 17:00	Osmišljavanje djelovanja u zajednici

> PLAN RADIONICE:

1. DIO

Uvod u radionicu dao je okvir temi koju obrađujemo, teorijskog je karaktera i oslanja se na dolje navedene podatke i koncepte.

Građanska participacija i aktivizam

Ako je vjerovati nekim J. Shumpeteru i M. Weberu, dvojcu koji spada među najvažnije mislioce društvenih znanosti s početka 20. stoljeća, domet građanske participacije odnosi se na izbor vladajuće elite poštenim izbornim natjecanjem. Ukoliko bi tu, dugo neosporavanu tezu prihvatili kao točnu, ostaje pitanje, kako to da sve manje ljudi sudjeluje u biranju vladajućih elita (trend pada izlaznosti na izborima bilježi većina zemalja EU) i da kako to da povjerenje u iste elite pada? Jedan od mogućih odgovora na ovo pitanje je sve češće problematizirani demokratski deficit naših državnih i međunarodnih institucija. Pojam demokratskog deficita popularizirala je rasprava o upravljanju unutar EU. Naime, prema teoretičarima koji su koristili ovaj pojam, u EU je većinu važnih odluka donosila Europska komisija, organ koji nije izabran voljom građana, već imenovanjem na pozicije.

Kako odluke Europske komisije imaju posljedice na živote svih građana EU, nedostatak demokratske procedure njihovog izbora upućuje na demokratski deficit EU kao političkog projekta. U Warrenovoj (2009) razradi ovog pojma, on proširuje analizu kako bi zahvatila i novije rasprave o demokratskom deficitu. Warren tvrdi kako pojam može preuzimati dva značenja i) kada vladajuće elite za svoje odluke nemaju pristanak građana i ii) kada građani vjeruju da svojim angažmanom (građanskom participacijom) ne mogu utjecati na kreiranje politika. Ilustracije radi, u istraživanju GOOD inicijative (2015), čak 77% ispitanika smatra kako nema nikakav utjecaj na rad vlade dok 93% ispitanika smatra kako nije vjerojatno da Sabor obrati pozornost na zahtjeve građana. Ovi podaci upućuju na nužan angažman u kreiranju demokratičnijih i responzivnijih struktura, tj za propitivanje dometa građanske participacije.

Građanska participacija i ljudska prava

Ako je riječ o zaštiti ljudskih prava, onda inkluzivnost i responzivnost struktura nije samo važan zahtjev, već i preduvjet za ostvarivanje zaštite ljudskih prava. Drugim riječima, ukoliko se odmaknemo od načelne razine suzbijanja demokratskog deficita na povijest borbe za ljudska prava, postati će nam jasno da se prava ostvaruju tek u onoj mjeri u kojoj se građani utječu na političke procese i donošenje odluka koji se tiču njihovih života. Responzivne i inkluzivne društvene strukture, naime, ne kreiraju se dobrom voljom elita, već aktivnim angažmanom onih koje njihova zatvorenost smeta.

Građanska participacija i aktivizam, naša centralna tema, uključuju široku lepezu djelovanja od jednokratnih akcija do kontinuiranog rada. Svi elementi ove lepeze su nam važni, no ponekad ostavljaju osjećaj kako je naš napor jako usamljen i ograničen. Kako bi vršili pritisak na organe vlasti (koji su jako često, ne samo politički, već i ekonomski mnogostruko moćniji od angažiranih građana) građani formiraju različite saveze, platforme i udruge kako bi u suradnji s drugima mogli ugrabiti

dio moći u odlučivanju u stvarima od zajedničkog interesa. U klasičnoj definiciji građanski angažman stoga definiramo široko: kao akcije građana usmjerene na utjecanje na ishode političkih procesa. Neki teoretičari, poput Becka (1997) smatraju kako pojam građanski aktivizam nije dovoljan i predlažu kao adekvatniji pojam subpolitika. Njih definira kao politički angažman koji tinja odozdo i može imati utjecaj na način na koji strukture moći formiraju politike. Kako bi se utjecaj subpolitika rasplamsao, potreban je rad na organizaciji i povezivanju onih građana koji prepoznaju potrebu za društvenom promjenom.

Građanska participacija i civilno društvo

Civilno društvo u različitim se teorijskim tradicijama na različite načine definira. U liberalnoj tradiciji civilno društvo se najčešće definira kao neovisni prostor udruživanja građana koji funkcionira kao neovisni regulator u podjeli država – tržište – civilno društvo. Suprotno od ovog shvaćanja, konfliktne teorije ne vide civilno društvo kao „nepolitičnu” sferu interesnog udruživanja građana, već kao prostor gdje se različite interesne grupe bore za očuvanje svog utjecaja na hegemonijski (politički) okvir. Takve teorije sklone su naglašavati važnost podrške civilnog društva (crkva, saveza, udruga itd.) za očuvanje i/ili promjenu političkog uređenja.

Civilno društvo čine udruge, mreže, platforme, inicijative, lokalne akcijske grupe, građani, sindikati, vjerske zajednice, savezi, zaklade. Udruge, koje nekad pogrešno izjednačujemo s civilnim društvom, također pokrivaju širok spektar djelatnosti; mogu biti hobističke, sportske, angažirane na području dobrobiti svojih članova ili angažirane na pitanjima od općeg dobra i demokratizacije.

Nasuprot ovim širokim shvaćanjima civilnog društva, u daljnjoj razradi primarno ćemo se baviti mogućnostima civilnog društva u organiziranju za unapređivanje i promicanje ljudskih prava kroz organiziranje akcija, dugoročnih aktivnosti i modela solidarnosti u zajednicama.

U predlošku prvog dijela radionice fokus smo stavile na identifikaciju vrijednosti građanskog angažmana; područja u koja se građani mogu ili trebaju uključivati; motivaciju za građanski angažman te metode i razine djelovanja.

1 / Prvi korak: diskusija na temu vrijednosti građanskog angažmana, solidarnosti i suradnje u zajednici.

Oslanjajući se na prethodno iskustvo i znanje te percepciju sudionika, ispitati viđenje vrijednosti građanskog angažmana. Prikupiti ideje uz komentiranje i pojašnjavanje te ih grupirati i zapisati na svima vidljivo mjesto. Diskusiju nadopuniti teorijskim pogledima i konceptima građanskog angažmana.

Sudionici i sudionice testirane radionice diskutirali su i iznijeli sljedeće:

Vrijednosti građanskog angažmana

- > rješavanje zajedničkih problema
- > zaštita zajednice, građana i njihovih prava
- > poboljšanje materijalnih uvjeta
- > raspodjela ekonomskih i socijalnih prava i moći
- > borba za promjenu i poboljšanje obrazovanja
- > suradnja građana za poboljšanje uvjeta življenja
- > nadzor – građani kao korektiv
- > odgovornost za zajednicu i slabije
- > utjecaj na politike
- > zajedništvo
- > samozastupanje

2 / **Drugi korak:**

Prikupljanje razmišljanja i percepcije sudionika o prioritetnim problemima i područjima u koje se građani trebaju i mogu uključiti (u njihovim zajednicama).

Individualne zapise prikupiti te grupirati. Nakon toga slijedi kraći razgovor o mogućnostima, pravima i potrebi građana za uključivanje u život zajednice i šire percipiranog društva. Potkrijepiti aktualnim teorijama i rezultatima istraživanja.

Sudionici i sudionice testirane radionice diskutirali su i iznijeli sljedeće:

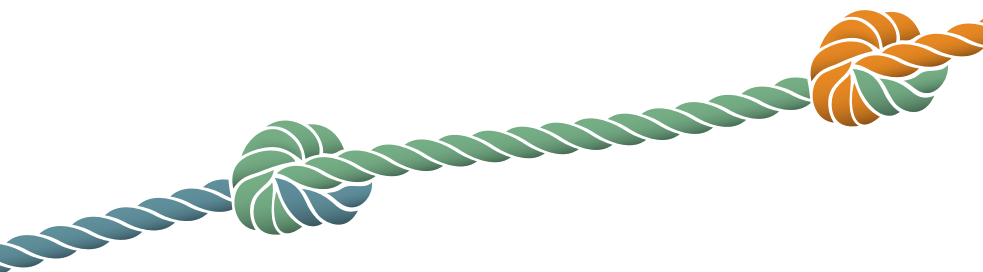
U što se građani mogu/trebaju uključiti

- > rješavanje problema osjetljivih grupa - osoba s invaliditetom, djece s teškoćama u razvoju, starih i nemoćnih, LGBT zajednica;
- > briga o mladima i starijima, sigurnost učenika u prometu, postavljanje radara u blizini škole;
- > uključivati se u probleme mladih,
- > studentska prava, plaćena studentska praksa, studentska praksa u sklopu fakulteta;
- > produkcija znanja i ulaganja u istraživanja, populariziranje žena u književnosti;
- > uključivati se u procese odlučivanja, participativno donošenje odluka, odlučivanje i budžetiranje, lokalna pitanja, lokalni razvoj, aktivnosti vezane uz državni proračun, načini zapošljavanja na fakultetu;
- > odluke u mjesnom odboru, gradu, na radnom mjestu, na državnoj razini, javni prijevoz, nepravilnosti u radu javnih institucija;

- > u sve probleme oko nas;
- > zaštita prirode, zaštita voda, tla, šuma, energetska učinkovitost, obnovljive energije.
- > zajednički prostori (društveni centri, kulturni centri), javni prostori (trgovi, parkovi) - bez komercijalnih sadržaja;
- > zaštita ljudskih prava, prava izbjeglica i njihova integracija,
- > zaštita i obnova spomeničke baštine NOB-a, vrijednosti antifašizma;
- > zaštita socijalnih i radničkih prava, besplatna zdravstvena i psihološka pomoć;

metode:

anketa, intervju, peticije, javno informiranje, obraćanje institucijama, volontiranje, uređivanje javnih površina, educiranje građana o njihovim mogućnostima, „moći“ političkog odlučivanja kroz izlaske na izbore, organiziranje peticija i referendum, sprječavanje oduzimanja novaca građana iz 2. mirovinskog fonda, pravna pomoć...

3 / **Treći korak:**

diskusija u plenumu na temu **Moja motivacija za društveni angažman**

ispitati motivaciju sudionika i percipiranu motivaciju koja može dovesti do angažiranosti na društvenim problemima, također uz razmjenu ideja i diskusiju.

Sudionici i sudionice testirane radionice diskutirali su i iznijeli sljedeće:

Odakle motivacija za društveni angažman?

- > nepravda
- > želja za boljim životom
- > manipulacije
- > bijes
- > socijalna osviještenost
- > informiranost i poznavanje propisa
- > osobno zadovoljstvo
- > osobni problemi /prepreke
- > empatija
- > poznavanje utjecaja građanskog aktivizma
- > ljubav/privrženost zajednici

2. DIO

1/ Prvi korak : Metode i razine djelovanja

U uvodnom dijelu ispitati iskustva i predznanje sudionika te poznavanje mogućnosti i načina za organiziranje i samoorganiziranje građana u angažmanu na društvenim pitanjima i u razvoju zajednice. Osigurati razmjenu među sudionicima uz poticanje navođenja primjera njihovog rada na društvenoj promjeni i u razvoju zajednice. Nakon toga prezentacija koja povezuje i strukturira informacije navedene u uvodnom dijelu. Glavni sadržaj prezentacije:

Metode djelovanja i razine djelovanja

- > Volontiranje
- > Organiziranje prostora za dijalog i učenje: tribine, radionice, javne akcije, kulturno-umjetničke manifestacije
- > Politički konzumerizam (bojkot proizvoda, odgovorna kupnja)
- > Otpor i građanski neposluh (peticije, prosvjedi, štrajk, zauzimanje...)
- > Kampanje i zagovaranje prema donositeljima odluka – utjecaj na javne politike
- > Utjecaj na javnost i javno mijenje – kampanje usmjerene na javnost
- > Referendumske inicijative
- > Primjeri suradnje i solidarnosti u zajednici

2 / **Drugi korak:** Metode djelovanja i razine djelovanja

Prikazati i objasniti načine i vrste djelovanja građana, s fokusom na akcije u zajednici koje uključuju probleme i podršku različitih grupa građana u unaprjeđenju života u zajednici, povezujuću ljudska prava, solidarnost i kvalitetu života.

Uvod:

Iz dosad navedenog možemo zaključiti kako su demokracija, društvena promjena i građanski aktivizam neodvojivi. Naime, kako bi mogli sudjelovati u stvaranju društva kakvo želimo nije dovoljno da smo uvjereni u pravičnost vlastitih ideala, već je nužno i da sudjelujemo u demokratskom procesu i da u njega uključujemo što više ljudi. Kao demokratske procese ili prakse demokracije stoga podrazumijevamo i građanske inicijative koje teže utjecanju na način na koje društvo funkcionira (u bilo kojem njegovom segmentu!).

Građanski aktivizam uključuje:

- > direktne akcije, prosvjede, štrajkove, blokade...
- > aktivnosti usmjerene na senzibilizaciju javnosti i izgradnju kapaciteta za građanski aktivizam; medijskim kampanjama, volonterskim akcijama, javnim razgovorima, organiziranjem prostora učenja, tribinama,
- > dugoročne kampanje ili akcije zagovaranja usmjerena na jačanje pritiska spram centara moći.

Analizirajući aktivističke strategije, Ricketts(2012) naglašava kako se pri biranju planiranju građanskog aktivizma često pitamo hoće li ova ili ona strategija biti uspješna pri postizanju željenog cilja. Drugi set pitanja koje postavlja Ricketts dodatno komplicira stvar: Na koji način je organiziran naš aktivizam? Doprinosi li on i svojom *praksom*, a ne samo ciljem demokratskom procesu?

Isti autor navodi i neke od praksi kojima se ovom problemu pokušava doskočiti kod građanskog aktivizma:

- / zajednički sustavi odlučivanja, koji se oslanjaju na suodlučivanje što više sudionika
- / fleksibilne uloge i smanjen naglasak na ulozi „vođe“
- / inkluzivnost: s obzirom na godine, status, spol, i sl.
- / suradnja s drugim grupama koje imaju slične ciljeve

Kako bi ostvarili utjecaj na društvenu promjenu, koji nerijetko podrazumijeva dugotrajni rad, potrebno je kombinirati sve gore navedene metode. Ovisno o kapacitetima i potrebama, angažman varira od jednokratnih akcija do dugotrajnog zagovaranja za društvenu promjenu. Ovdje navodimo neke od primjera građanskog angažmana koji doprinose našem društvu a uzimaju u obzir oba pitanja na način na koji ih postavlja Ricketts.

Korišteni primjeri za objašnjavanje i inspiraciju:

1. BIKIKLOPOPRAVLJAONA, Zagreb /volontiranje

Svrha Biciklopopravljajone je pružiti svima zainteresiranim prostor, alate i savjete koji bi im omogućili da sami poprave svoj bicikl. Jednom tjedno svi zainteresirani, koji svrate u Frankopansku 1 na raspolaganju imaju pomoć volontera koji će im pomoći u rješavanju kvarova koje ne znaju otkloniti sami. Razmjena znanja i vještina čini prostor Bicpopa prostorom učenja i razmjene koji je jednako pristupačnim svima jer potpuno besplatan! Također, korisnici se potiču da donesu u Bicpop svoje stare bicikle kako bi se isti mogli popraviti i donirati onima kojima su potrebni. Ako nije moguće popraviti, stari dijelovi koriste se pri popravljanju drugih bicikala. Ovakvom organizacijom Bicpop promovira biciklizam kao održivi prijevoz i logikom vlastite organizacije promovira i afirmira okolišno održive „reduce, reuse, repair, recycle” principe.

2. MIROVNI STUDIJI / prostori učenja

Mirovni studiji CMS-a jednogodišnji su obrazovni program za građane željne rada na društvenoj promjeni. Kroz 15 kolegija polaznici istražuju teme poput mirovnog obrazovanja, ljudskih prava, izgradnje mira, postkolonijalizma i društvene solidarnosti. Sudionike kroz program vodeiskusni praktičari koji kombiniraju iskustvo aktivističkog rada s pokušajem teorijske artikulacije. Koristi ovakvog programa su višestruke: program funkcionira kao aktivistički inkubator i prostor razmjene, testiranja ideja, kritičke analize društva. Najvažnije, Mirovni studiji upućuju na djelovanje. Kroz praktičan rad studenti iskušavaju mogućnosti angažmana za društvenu promjenu, okušavaju se u grupnom radu i planiranju, rade iskorak u zajednicu.

3. MILO ZA DRAGO, Zagreb, Istra /solidarna razmjena

Pobornici i simpatizeri solidarne ekonomije i recikliranja organizirali su razmjene u različitim zagrebačkim kvartovima i nekoliko istarskih gradova. Princip je jednostavan: sudionici donose ono što im ne treba od kuće; od odjeće do knjiga ili domaćeg pekmeza, i uzimaju ono što im je potrebno od stvari koje su drugi donijeli. Oni koji mogu ponuditi razmjenu vještina uvrste i to u sajam, pa se sudionici druže učeci o sadnji cvijeća, izradi božićnih ukrasa ili popravljanju bicikla. Ovakve ili slične inicijative relativno su jednostavne za organizirati i sve su brojnije. Prednosti koje navode građani organizirani u sustave razmjene su: 1. razmjena jača zajednicu, 2. dobra je za okoliš 3. štedi novac i dobra je za lokalnu ekonomiju.

4. FRANOV BICIKL/DUGAVE PEDALIRAJU / akcije u zajednici

U kvartu Dugave već se više godina održava se biciklijada u suradnji OŠ Fran Galović i udruga. Ova inicijativa želi potaknuti aktivno sudjelovanje učenika u lokalnoj zajednici kroz suradnju s istom; poticati učenike i roditelje na razvoj ekološke svijesti, ukazati na nužnost bavljenja rekreativnim sportskim aktivnostima te promicati zdrave stilove življenja. Inicijativa ima i

praktičan cilj: mapira kretanja kroz kvart i traži od gradske vlasti uspostavu biciklističke infrastrukture. Kroz projekt je predviđena i suradnja i upoznavanje s različitim akterima iz zajednice; udrugama u obrazovanju, ekološkim udrugama, udrugama koje se bave pravima tražitelja azila (prihvatni centar za tražitelje azila nalazi se u Dugavama) i dječjim vrtićom.

5. „ZA DITU“ / politički konzumerizam

„Za Ditu“ je kampanja koju su pokrenuli građani BIH u suradnji s glazbenicima kako bi potaknuli druge na kupovanje proizvoda Dita. Razlog podrške kampanji bila je činjenica da su bosansku tvornicu nakon dugogodišnje borbe s korumpiranim elitama preuzeli radnici. Politički konzumerizam odnosi se na kupovinu proizvoda sukladno našim vrijednosnim i političkim uvjerenjima. Može se očitovati u kupovanju proizvoda za koje vjerujemo da su proizvedeni u uvjetima koji odgovaraju standardima ljudskih prava, ili bojkotiranju korporacija koji su veliki zagađivači okoliša, ne poštuju ljudska prava ili su na neki drugi način štetni po društvo. Fair trade pokret zalaže se za kupovanje proizvoda kod kojih veći dio zarade ide samom proizvođaču, a ne korporacijama koji su posrednici pri plasiranju proizvoda na tržište. Jedan od razvijenih modela fair tradea predstavljaju naše tržnice, model koji se u nekim europskim državama tek sada ponovno popularizira. Sve navedeno predstavlja pozitivan iskorak u osobnoj sferi, međutim, kako bi ga smatrali dijelom pozitivne društvene promjene, potrebno je uložiti veći napor: senzibilizirati druge za probleme koje mi vidimo, pokrenuti kampanje za bojkot određenih proizvoda ili na druge načine uključiti širu zajednicu.

6. BLOKADA, Zagreb /otpor i građanski neposluh

Blokada filozofskog fakulteta u Zagrebu trajala je od 34 dana u travnju i svibnju 2009. godine. Nakon nekoliko manjih akcija, studenti FFZG-a blokirali su zgradu fakulteta kako bi senzibilizirali javnost za probleme vezane uz pravo na besplatno obrazovanje. Riječ je o najbrojnijem, najdužem i politički najznačajnijem studentskom prosvjedu na ovim prostorima. Iako

je bilo blokirano održavanje nastave, fakultet je bio otvoren za sve: svakog dana na fakultetu se održavao plenum gdje su studenti direktno-demokratskim odlučivanjem usmjeravali tijek blokade. Osim smišljanja mehanizma za demokratsko donošenje odluka tijekom provođenja ove akcije oformljene su i specijalizirane radne grupe, a aktivistima je ponuđena alternativna nastava, predavanja i samo edukacijom. Djelovanje i zahtjeve transferirali su kroz proizvodnju vlastitog materijala, popularne „Skripte”.

7. LIJEČNICI BEZ GRANICA / kampanja

U suradnji s Liječnicima bez granica 2012. španjolski liječnici započeli su kampanju kojom su htjeli upozoriti javnost na ne etičnost uskraćivanja liječničke skrbi osobama bez potrebne dokumentacije (najčešće je bilo riječ o migrantima). Liječnici su upozoravali kako mjere štednje nisu dovoljno dobar razlog kako bi se potrebitima uskratila liječnička pomoć i zanemarila etika struke. Promidžbeni spotovi i plakati uključivali su liječnike koji s figom iza leđa prisežu: „kunem se da ću ostaviti po strani svoju etiku i moral u situaciji financijske krize”, ili „kunem se da ću pomoći samo oni ljudima u posjedu osobne iskaznice”. Kampanja je dobar primjer političkog angažmana koje proizlazi unutar vlastitog polja djelovanja. Poruka koju prenose liječnici stoga zvuči mnogo autentičnije i ima veću težinu nego da je istu kampanju radio netko drugi.

8. NE DAMO NAŠE / referendumske inicijative

Inicijativu Ne damo naše pokrenulo je 7 sindikata i 7 organizacija civilnog društva. Osim specifičnog problema (davanje autocesta u koncesiju) oko kojeg se inicijativa okupila, skupljanje potpisa za referendum imalo je za cilj i stvoriti temelj za dugoročnu suradnju organiziranog civilnog društva, sindikata i građana oko pitanja upravljanja zajedničkim dobrima. Također, inicijativa je prijemčivim jezikom htjela u javnom diskursu vratiti ideju kako građani imaju pravo odlučivati i o ekonomskim pitanjima, što je zajednički cilj i sindikata i udruga civilnog društva. Potpisa je,

zahvaljujući velikom članstvu sindikata i dobrim organizacijskim i medijskim vještinama organizacija civilnog društva, skupljeno dovoljno, a oformljena platforma nastavila je s radom pod parolom „Javna poduzeća su javna dobra, ne stranački plijen”.

9. INICIJATIVA DOBRODOŠLI / zagovaračke kampanje

Inicijativu dobrodošli čini više od 60 organizacija civilnog društva, jedan nogometni klub i preko 400 volontera. Oformljena je u jeku humanitarne krize kada su stotine tisuća izbjeglica prošle kroz Hrvatsku. Kroz direktan rad s izbjeglicama, rad na promjeni medijske slike, akcije i prosvjede, obrazovanje i medijski rad inicijativa želi vršiti politički pritisak na institucije Republike Hrvatske i Europske unije radi promjene restriktivnih migracijskih politika. Suradnjom različitih organizacija gradi se otporna platforma podrške koja neće ovisiti o kapacitetima samo jedne organizacije. Također, različita područja u kojima organizacije rade osiguravaju šarolikost metoda i pristupa.

3 / **Treći korak:**

Razgovor u plenumu – tema: rad za zajednicu

Diskusija kroz dva centralna pitanja: dosadašnji rad sudionika za zajednicu te na koje sve još načine kroz svoj rad mogu doprinosti zajednici

3. DIO

OSMIŠLJAVANJE DJELOVANJA U ZAJEDNICI

1 / **Prvi korak:**

identifikacija lokalnih gorućih problema vezanih uz ljudska prava

Metodom oluje mozgova (brain storm) sudionici/e su navode područja koja smatraju relevantnim za građanski angažman u području ljudskih prava, a problem su u njihovim zajednicama:

Ovo su područja nabrojana na testnoj radionici:

Područja ugroze ljudskih prava

- > nacionalizam (marginaliziranje, šikaniranje manjinskih i vjerskih zajednica)
- > šovinizam, homofobija, seksizam
- > nejednak tretman djece u javnoj ustanovi (vrtić)
- > integracija osoba s poteškoćama u život zajednice
- > integracija osoba s intelektualnim poteškoćama
- > djeca s niskim socio-ekonomskim statusom
- > djeca u domovima za nezbrinutu djecu

2 / **Drugi korak:** participativno osmišljavanje aktivnosti za zajednicu

Koristili smo metodu World Caffe za inicijalno diskutiranje i osmišljavanje djelovanja u zajednici.

Opis metode

World caffe je metoda strukturiranih razgovora koja se koristi kako bi se facilitiralo i potaknulo produbljivanje rasprave u velikoj grupi.

Priprema:

Za provođenje ove metode, u prostor se stave stolovi za kojima će manje grupe moći raditi. Za svaki stol stave se papiri za pisanje bilješki i flomasteri, osiguraju grickalice ili na neki drugi način atmosferu učini opuštenom i ugodnom.

Odabir centralne teme treba biti prilagođen znanjima, kompetencijama i interesu grupe. Za svaki stol odabire se jedan aspekt glavne teme koji sudionici raspravljaju. Teme rasprava obično se formuliraju kao pitanje. Ako su teme o kojima se za stolovima raspravlja kompleksne, pripremi se tekst koji daje uvod, okvir ili dodatno pojašnjava problematiku ili temu o kojoj se raspravlja. Svaki stol/tema treba imati jednu osobu (domaćica/ domaćin) koji vode bilješke, zaključke i zapisuju eventualne dileme vezane za raspravu. Ta osoba bira se također među članovima grupe.

Poželjno je da svi sudionici/e uspiju sudjelovati u diskusijama za svim stolovima te se prema tome određuje i broj tema odnosno trajanje cjelokupnog rada.

Provedba:

Sudionici/e se podjele u podjednake manje grupe te za stolovima razgovaraju o pojedinim aspektima vaše centralne teme odnosno

pitanjima postavljenim za stolom. Najvažnije stvari domaćin zapisuje. Nije nužno da se svi članovi diskusijske grupe slože, već da se izlistaju raznolike ideje, prijedlozi, dodatne dileme. Kada istekne dogovoreno vrijeme diskusije po grupi/kругu (15 min, npr.), svi osim osobe koja radi bilješke (domaćin/ca stola) odlaze na druge stolove i raspravljaju o drugim aspektima teme. Domaćin/ca stola svaku novu grupu upućuje u dosadašnje ideje i zaključke te nova grupa gradi na tome. Na kraju, zaključci grupa se predstavljaju u plenumu/cijeloj grupi.

Centralno pitanje world coffee bilo je:

Koje sadržaje iz dosadašnje edukacije možete promicati i raditi na njima kroz svoj profesionalni rad i rad u zajednici?

1. Koji sadržaji?

- > Kroz sve nastavne predmete u školi odrađivati teme iz građanskog odgoja (ekologija, odgovorno ponašanje, preventivni programi)
- > Obilježavanje tematskih dana (sport, tolerancija, osobe s invaliditetom, Dan djeteta, obitelji)
- > Informiranje učenika i građana/ki o aktivnostima lokalne zajednice te senzibiliziranje istih za uključivanje u aktivističke procese
- > Edukacija građana/ki o volonterstvu, općenito o ljudskim pravima, aktivizmu, mirnom rješavanju spora, edukacija o medijskoj pismenosti, politički aktivizam)
- > Psiho-socijalna radionica osnaživanja
- > Okupljanje građana/ki, dogovorno rješavanje postojećeg problema (oluja mozgova), realizacija zaključaka akcijom

Dodatna pitanja/teme koje smo prošli su:

koje metode vidimo da nam mogu koristiti u tom radu; što bi mogle biti poteškoće u radu; te kakva podrška nam treba da bismo to proveli.

2. Koje metode/načini?

- > Facebook stranica, web stranica
- > Plakati, brošure, letci, fanzini
- > Priopćenja medijima
- > Transparenti
- > Prosvjed
- > Peticija
- > Informiranje, educiranje, osvještavanje
- > Bojkot
- > Direktne i konkretne akcije solidarnosti (humanitarne akcije, koncerti, utakmice)
- > Ankete
- > Intervjui sa relevantnim osobama i traženje stručnih mišljenja
- > Javne tribine
- > Sučeljavanja
- > Dramatizacija, igranje uloga, scenski nastup
- > Multimedijiski aktivizam
- > Zauzimanje javnih prostora
- > Grafitiranje
- > Radne akcije
- > Ekološke akcije
- > Istraživanje

3. Što su poteškoće?

- > Nepoznavanje ljudskih prava (neinformiranost)
- > Financije (nedostatak)
- > Izostanak podrške okoline, uže i šire (npr. šefa/ice)
- > Nepoznavanje ili nepostojanje institucija koje mogu pomoći ili riješiti problem
- > Nedostatak vremena i prostora
- > „izgaranje“ na poslu (projektu) – bolest
- > Zakonski okvir – kršenje, nepoštivanje
- > Nezainteresiranost, nepoznavanje problema
- > Predrasude, stereotipi, opća kultura, neuvažavanje
- > Loš obrazovni sustav
- > Nepovjerenje u institucije
- > Različiti socijalni statusi
- > Korupcija i sporost sudstva, mito, nepotizam

4. Koja/kakva podrška mi treba?

- > Medijska (da se naš glas čuje – od društvenih do komercijalnih medija)
- > Institucionalna (infrastruktura, financije, logistika, predstavnici u strukturama vlasti (odbori i sl)
- > Zajednica (umrežavanje, podrška)
- > Psihosocijalna podrška (i “korisnicima“ akcije i organizatorima (provoditeljima))
- > Nadređeni u institucijama (npr, ravnatelji u školama)
- > Bliska osoba (roditelji, prijatelji, partneri)

- > Lobistička (predstavnicu u lokalnoj vlasti)
- > Međusobna (unutarnje osnaživanje)
- > Teorijska i zakonska (istraživanja: literatura, edukativni materijali, presude...)
- > Javnosti (javne, poznate osobe, uvaženi uglednici)

Na kraju radionice, sve grupe predstave svoj rad. Slijedio je kraći razgovor o oblicima podrške koji mogu pružiti organizatori, ali i međusobno sudionici u provođenju lokalnih akcija solidarnosti.

Zadnja aktivnost je grafička i usmena evaluacija radionice.

Grafička evaluacija uradila se putem mete, za područja: tema/sadržaj, način obrade sadržaja te osobni angažman u radionici.

Usmena evaluacija od sudionika je tražila odgovor na pitanje: što mi je bilo najkorisnije za moj budući rad?

Europska unija

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

KUĆA LJUDSKIH PRAVA ZAGREB
Članica Human Rights House Network

BaBe!

Budi aktivna. Budi emancipirana.

CENTAR ZA MIROVNE STUDIJE

Ova publikacija nastala je uz finacijsku podršku Europske unije, u okviru projekta "Edukacija za građane - građani za društveni razvoj i solidarnost", koji se provodi u sklopu programa IPA 2012 Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za osiguravanje djelotvorne provedbe standarda EU u ostvarenju ljudskih prava.

Za sadržaj je isključivo odgovorna Kuća ljudskih prava i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Europske unije. Stajališta izražena u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stajalište Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Projekt financira Europska unija.

Projekt sufinancira Ured za udruge Vlade RH.

<http://www.kucaljudskihprava.hr/ipa-goo/>